

Småföretags- barometern

Riksrapport

Juni 2021

Ett samarbete mellan:

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

INNEHÅLL

Om Småföretagsbarometern	3
Nettotal och konjunkturindikatorn	3
Sammanfattning	4
Småföretagsbarometern 2021	5
Skillnader mellan branscher	6
Sysselsättning	7
Orderingång	8
Omsättning	10
Lönsamhetsutvecklingen	12
Företagens prisförväntningar	13
Stora regionala skillnader i konjunkturen	14
Expansionsutsikter och tillväxthinder	15
Slutsatser	16

OM SMÅFÖRETAGSBAROMETERN

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar på utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företag i det privata näringslivet med 1–49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp geografiskt så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och insikten kring de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a. Ja/nej
- b. Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator baseras på **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än noll betyder kontraktion, medan ett värde över noll betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå.

Sedan adderas nettotalet för *syssetsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

SAMMANFATTNING

- Småföretagen med 1–49 anställda har drabbats hårt av coronapandemin och i årets Småföretagsbarometer föll konjunkturindikatorn till minus 15, jämfört med fjolårets utfall på 37. Det är den lägsta nivån i barometerns 35-åriga historia och visar på en kraftig konjunkturförsvagning under de senaste tolv månaderna.
- I samtliga län har konjunkturindikatorn fallit jämfört med ifjol. Den svagaste konjunkturen upplevde företagen i Gotlands län, följt av Jönköpings- och Värmlands län. Endast i sex av totalt 21 län är konjunkturindikatorn positiv, vilket signalerar tillväxt.
- Småföretagen är mycket optimistiska inför det närmaste året. Konjunkturindikatorn väntas stiga till 89. Det är den högsta nivån sedan 2011 och drivs framför allt av en ökad orderingång och omsättning, men även sysselsättningen väntas ta fart igen efter att ha minskat kraftigt under det senaste året.
- Lönsamheten i småföretagen har minskat under coronapandemin men förväntas öka igen under de kommande tolv månaderna. Det uppger 43 procent av företagen medan endast 11 procent förutser en försämring. Det innebär att nettotalet för lönsamheten stiger till 32, den högsta nivån sedan 2007.
- Vart femte företag räknar med att öka antalet anställda och endast fem procent av företagen förutser en minskad personalstyrka det närmaste året. De mest optimistiska anställningsplanerna finns i konsumentnära branscher som hotell och restaurang, där vart fjärde företag planerar att öka antalet anställda. Det är positiva nyheter för svensk arbetsmarknad.
- En global konjunkturedgång under ett dramatiskt pandemiår hindrar inte småföretagen från att se positivt på möjligheterna att expandera. Två av tre företag (67 procent) ser goda expansionsutsikter jämfört med 59 procent i fjolårets undersökning. Det är något högre än det historiska genomsnittet på 61 procent. Mest optimistiska är företagen inom bygg- och fastighetssektorn, men även företagen inom vård och omsorg upplever goda möjligheter till expansion.
- Svårigheterna att hitta lämplig arbetskraft är det främsta tillväxthindret enligt småföretagen, ett hinder som dessvärre tycks ha vuxit i betydelse trots en svagare arbetsmarknad. Det näst vanligaste tillväxthindret är tuff konkurrens, följt av svag efterfrågan och höga arbetskraftskostnader.

SMÅFÖRETAGSBAROMETERN 2021

Småföretagen förutser en kraftig återhämtning i konjunkturen

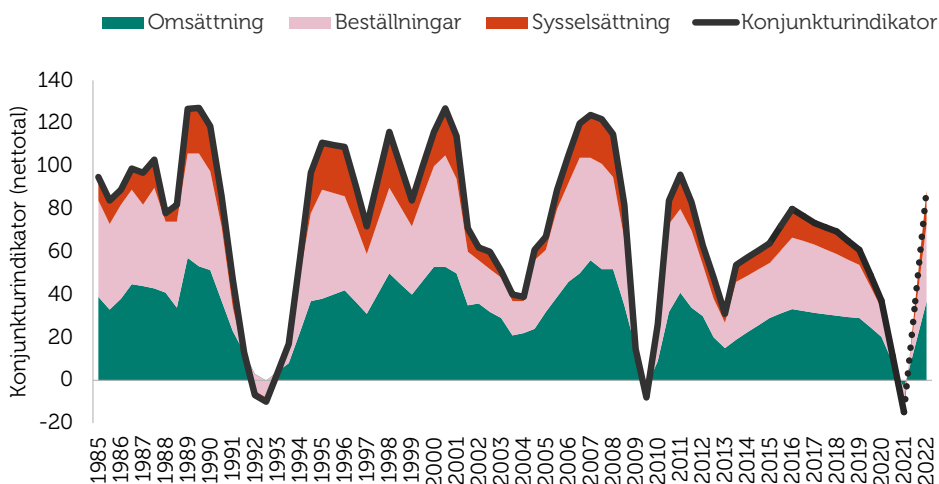
Landets småföretag med 1–49 anställda har drabbats hårt av coronapandemin samtidigt som tillväxten föll rejält både i Sverige och i omvärlden. Att konjunkturen skulle vika kraftigt nedåt förutsågs i fjolårets Småföretagsbarometer. Årets undersökning visar att konjunkturindikatorn föll till minus 15 jämfört med fjolårets utfall på 37. Det är den lägsta nivån i barometerens 35-åriga historia och visar på en kraftig konjunkturförsvagning under de senaste tolv månaderna. Nedgången blev dock inte lika djup som företagarna befarade ifjol då konjunkturindikatorn förväntades falla till minus 20. Det är framför allt en mildare nedgång i ordergång och omsättning som dämpade fallet medan sysselsättningen utvecklades betydligt svagare än förväntat. Företagens uppfattning om konjunkturen har gradvis blivit mindre negativ under loppet av undersökningsperioden, veckorna 10–16. Det betyder att konjunkturindikatorn blev mindre negativ under andra hälften av undersökningsperioden. I en delrapport vecka 13 noterades konjunkturindikatorn till minus 19, därefter har alltså uppfattningen om läget gradvis ljusnat om än från låga nivåer.

Den sammantagna konjunkturindikatorn är en sammanslagning av de underliggande indikatorerna över sysselsättning, omsättning och ordergång. Ett netttotal över noll innebär att andelen företag som upplever en god konjunktur är större än andelen som upplever det motsatta.

Tillväxtutsikterna för småföretagen ser betydligt mer gynnsammare ut än för ett år sedan. Här kan nämnas den ökade vaccineringen mot covid-19 och på sikt färre restriktioner, som framför allt gynnar de kontaktnära branscherna. Även den ekonomiska politiken, finans- och penningpolitiken, förväntas vara fortsatt stödjande under det närmaste året. Småföretagen förutser en stark återhämtning av konjunkturen under de närmaste tolv månaderna efter ett dramatiskt år. Den samlade konjunkturindikatorn förväntas stiga till 89. Det är den högsta nivån sedan 2011, drivet av en ökad ordergång och omsättning, även sysselsättningen väntas ta fart igen efter att ha minskat under det senaste året.

De mest expansiva framtidsplanerna finns i de större företagen, fler än 20 anställda, där den förväntade konjunkturindikatorn noteras till 148 följt av 122 för företag med 5–9 anställda och 80 i företagsgruppen med minst antal anställda (1–4 anställda). Undersökningen visar också att företag som bedriver utrikeshandel (export och/eller import) är mer optimistiska än de som inte har någon kommersiell handel med omvärlden.

Figur 1 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i riket 1985–2021

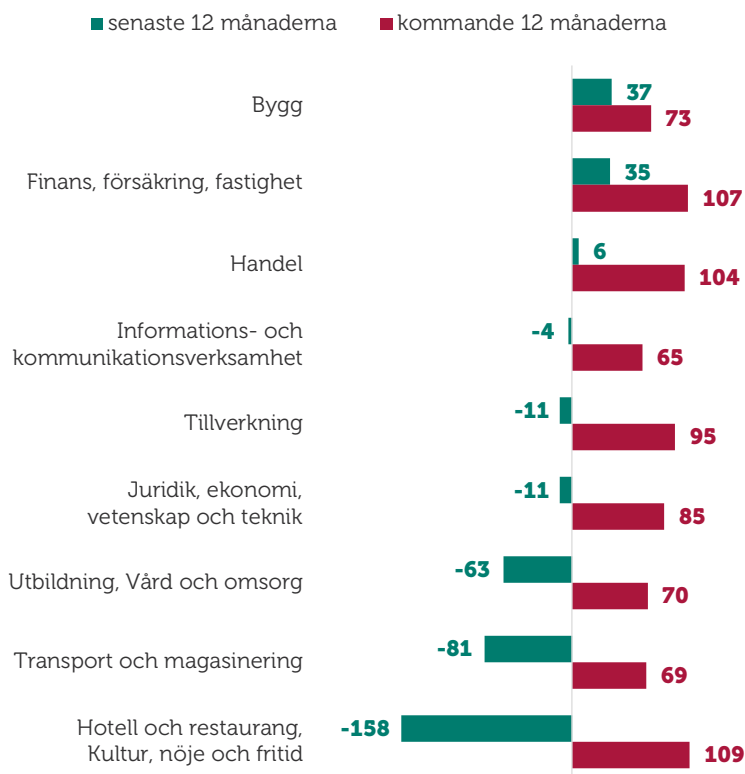

Skillnader mellan branscher

Fallet i småföretagskonjunkturen varierar stort mellan olika branscher. Hotell och restaurang är den bransch som drabbats hårdast under det senaste året. Här föll konjunkturindikatorn till historiskt låga minus 158, vilket aldrig har noterats tidigare i Småföretagsbarometern. Transporter och magasinering, utbildning samt hälsa/sjukvård upplevde en svagare konjunktur jämfört med andra branscher i undersökningen. Det är branscher som har drabbats särskilt hårt av regeringens restriktioner för att begränsa smittspridningen. Konsekvensen har blivit en kraftig minskad tjänstekonsumtion och ett ökat hushållssparande. Byggsektorn har klarat sig betydligt bättre, inte minst tack vare ett ökat renoveringsintresse i hushållssektorn, och konjunkturindikatorn noteras till 37. Därefter följer finans och försäkring (35) samt handel (6). En ökad e-handel bidrar sannolikt till att handelsföretagen kunnat stå emot bättre än andra branscher när försäljningen i fysiska butiker begränsades på grund införda restriktioner.

Det råder en utbredd optimism i småföretagen om att konjunkturen kommer att förbättras det närmaste året och konjunkturindikatorn stiger i samtliga branscher. Störst förbättring väntas inom hotell och restaurang där indikatorn stiger till 109. Vaccineringen och hushållens uppdämda konsumtionsbehov bidrar troligtvis till företagets optimism. Finans och försäkring samt handel är andra branscher där konjunkturindikatorn överstiger 100. Värt att notera är att tillverkningsföretagen är mer optimistiska om nästa år än byggföretagen där kapacitetsbrist kan vara en förklaring till att denna bransch tappar fart.

Figur 2 Konjunkturindikator 2021 och prognos 2022, per bransch

Sysselsättning

Sysselsättningen förväntas öka igen

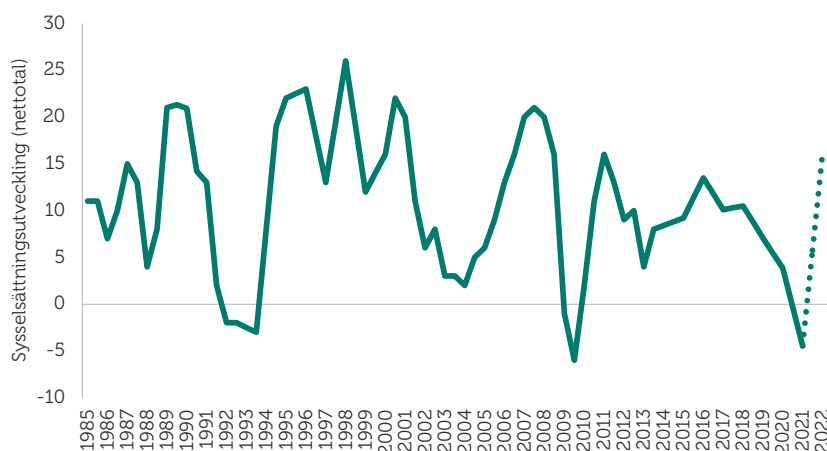
För första gången på närmare ett decennium minskar antalet anställda i småföretagen. I årets undersökning uppgav närmare vart femte företag att antalet anställda hade minskat under de senaste tolv månaderna medan vart tionde företag hade ökat personalstyrkan. Det innebär att nettotalet sjönk till minus 4 jämfört med plus 4 i förra årets mätning. Det är den lägsta nivån sedan lågkonjunkturåret 2009 och en betydligt större nedgång än vad företagarna förutsåg förra våren, när coronapandemin drabbade det svenska näringslivet. Den största nedgången har varit inom hotell och restaurang. Där har mer än vart annat företag minskat antalet anställda följt av vart tredje företag inom transportsektorn. Byggföretagen, men även till viss del tillverkningsföretagen har gått mot strömmen och antalet anställda har ökat under de senaste tolv månaderna. Precis som coronapandemin och införda restriktioner har slagit olika hårt mellan branscher framträder även en skillnad mellan företag i olika storlekar. Det är i de mindre företagen (färre än 20 anställda) som nedgången i sysselsättning varit relativt sett störst.

Sysselsättning mäter hur många som har jobb antingen som anställda eller företagare på hel- eller deltid. Ett netttotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det är alltså en indikation på att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Årets undersökning visar en utbredd optimism i småföretagen om att öka antalet anställda under de närmaste tolv månaderna, vilket är positiva nyheter för svensk arbetsmarknad. Vart femte företag räknar med att öka antalet anställda och endast fem procent av företagen förutser att minska personalstyrkan det närmaste året. Nettotalet för sysselsättningen stiger till 16, vilket är långt högre än det historiska snittet. De mest optimistiska anställningsplanerna är inom konsumentnära branscher som hotell och restaurang, där vart fjärde företag planerar att öka antalet anställda. Vaccineringen, minskade restriktioner och ett uppdämt konsumtionsbehov hos hushållen förväntas leda till en ökad efterfrågan och på sikt fler nyanställningar. Även inom tillverkningsindustrin och i byggsektorn är det en övervikt av företag som förutser att öka antalet sysselsatta. Men det är framför allt i de större företagen, fler än 20 anställda, som antalet sysselsatta förväntas öka de kommande tolv månaderna.

Det kan vara värt att notera att småföretagens optimistiska anställningsplaner till viss del speglar den djupa kris som många av företagen befunnit sig i, med personalneddragningar och permitteringar som följd. Optimismen i årets undersökning är därmed delvis en återgång till mer normala förhållanden, vilket innebär att anställningsplanerna till stor del kan tolkas som en återanställning snarare än nyanställning.

Figur 3 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) riksgenomsnittet 1985–2021

Orderingång

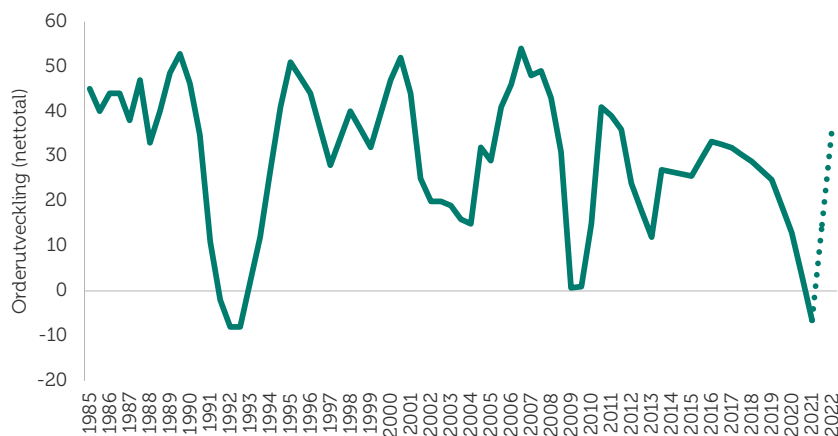
Rekordtapp i orderingången men vändning i sikte

Sedan 2016 har småföretagens orderingång uppvisat en nedåtgående trend. Den trenden fördjupades under det senaste året när tillväxten föll både i Sverige och globalt. I årets undersökning sjönk nettotalet för orderingången till minus 7 från plus 13 förra året. Det betyder att en övervikt av företag upplevde en minskad orderingång, vilket är första gången sedan lågkonjunkturåret 2009. Fallet blev dock inte riktigt så illa som företagen hade räknat med ifjol. Då förväntades nettotalet för orderingången falla till minus 10. Kontaktnära branscher som hotell och restaurang har drabbats hårdast, där upplevde åtta av tio företag en minskad orderingång de senaste tolv månaderna. Transporter och handel är andra branscher med en överrepresentation av företag med minskad orderingång. Den bransch som klarat sig bäst är byggföretagen. Här svarade närmare fyra av tio företag att orderingången hade ökat och nettotalet noterades till 16.

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången av inkomna order, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Det finns en utbredd optimism om att orderingången i småföretagen kommer att öka under det närmaste året. Uppgången sker dock från exceptionellt låga nivåer, vilket gör att ökningen blir särskilt stor när marknadsutsikterna förbättras och restriktioner dras tillbaka. Nästan fem av tio företag (45 procent) räknar med en ökad orderingång och endast vart tionde förutser en minskning. Nettotalet stiger till 36 vilket är högre än det historiska snittet i Småföretagsbarometern. Det innebär även en snabbare återhämtning än vid tidigare konjunkturåterhämtningar även om riskerna för en långsammare återhämtning inte kan negligeras. I samtliga delbranscher finns det en övervikt av företag som räknar med en ökad orderingång. Mest optimistiska är företagen inom handel, hotell och restaurang, där hälften av företagen förutser en växande orderingång. Undersökningen visar också att de större företagen, 20–49 anställda, är mer positiva om det framtida orderläget jämfört med de minsta företagen, 1–4 anställda.

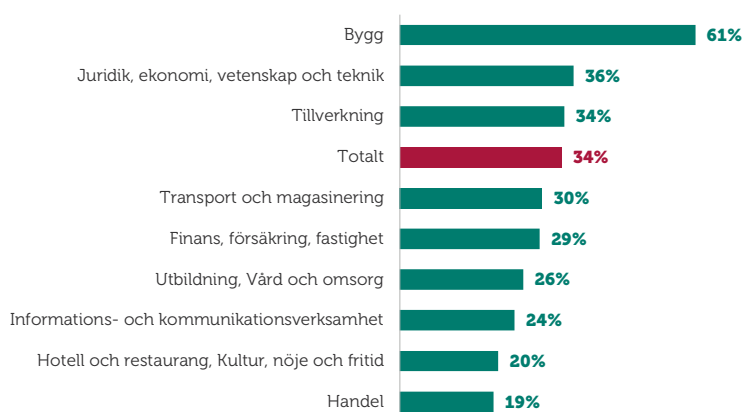
Figur 4 Förändringen i orderingången (netttotal) riksgenomsnittet 1985–2021

Trots en djup konjunkturedgång brottas fortfarande en stor andel företag med kapacitetsbegränsningar, vilket tyder på att coronapandemin har slagit olika mellan branscher och företag. En tredjedel, 32 procent, av småföretagen uppger att de tvingats tacka nej till order, vilket är något lägre jämfört med förra årets undersökning (knappt fyra av tio företag). Vanligast är det att byggföretag tackar nej till order, sex av tio företag. Näst vanligast är det inom tillverkning och företagstjänster. Den vanligaste orsaken är att företagen redan arbetar med ett fullt kapacitetsutnyttjande, vilket var mest framträdande inom bygg- och tjänsteföretagen. En annan begränsande faktor är bristen på arbetskraft. I handels- och restaurangföretagen är kapacitetsbegränsningar mindre vanligt vilket kan vara en förklaring till att det är färre företag där som tackat nej till order (omkring vart femte företag).

Figur 5 Andelen företag som tackat nej till order under de senaste 12 månaderna, per bransch

Figur 6 Vad skulle du säga är huvudorsaken till att ni har tackat nej till order under de senaste 12 månaderna?

Omsättning

Omsättningen tar fart efter ett dramatiskt år

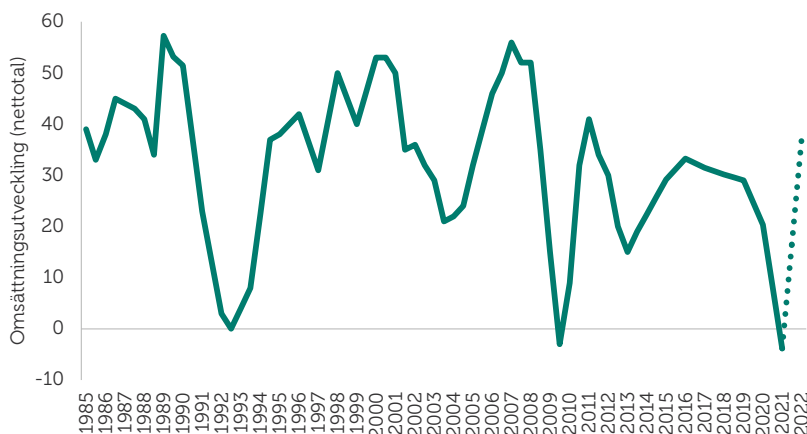
Coronapandemin och införda restriktioner för att förhindra smittspridningen förändrade på kort tid förutsättningarna för det svenska näringslivet. Under året som har gått har orderingsgången och omsättningen minskat kraftigt. I årets undersökning föll nettotalet för omsättningen till det negativa territoriet (-4) för första gången på drygt tio år och är koncentrerat till de minsta företagen (1-4 anställda). Det är dock en mindre nedgång än vad företagen räknade med i fjol (-8), vilket får betraktas som positivt. Omsättningsfallet det senaste året har varit utbrett och omfattar

i stort sett samtliga branscher i barometern. Störst andel företag med minskad omsättning är inom tjänstesektorn och hotell och restaurang. Här upplevde mer än hälften av företagen en fallande omsättning under de senaste tolv månaderna. Den sektor som klarat sig bäst är byggsektorn. Fyra av tio byggföretag hade en ökad omsättning och nettotalet noterades till 15. Det är den enda bransch som uppvisade en högre omsättningstillväxt jämfört med fjolårets undersökning.

Småföretagens optimism om en ökad orderingsgång framträder också i omsättningsförväntningarna. Närmare hälften av företagen förutser en ökad omsättning under det närmaste året medan endast en tiondel tror att den kommer minska. Det innebär att nettotalet stiger till 37 och når den högsta nivån sedan 2011 om prognosen skulle förverkligas. Omsättningen väntas stiga i samtliga branscher och oavsett företagsstorlek. Det ska dock påpekas att den förväntade omsättningsökningen sker från låga nivåer och det är för tidigt att bedöma hur mycket av omsättningsfallet räknat i kronor som kan återhämtas under det närmaste året. Osäkerhet kring smittspridningen och restriktioner kvarstår alltjämt som en reell nedåtrisk i bedömningen av omsättningen.

Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Figur 7 Omsättningsutvecklingen (netttotal) i riket 1985–2021

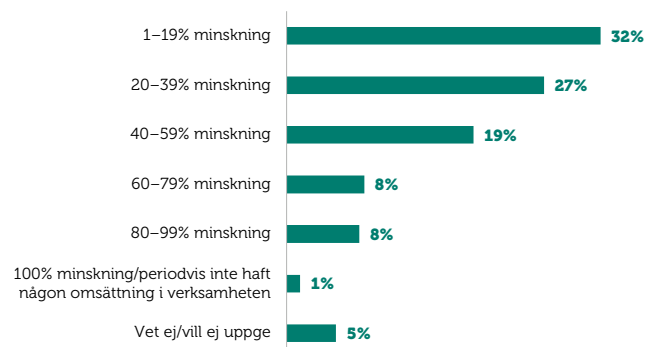

Kraftigt omsättningstapp till följd av coronapandemin

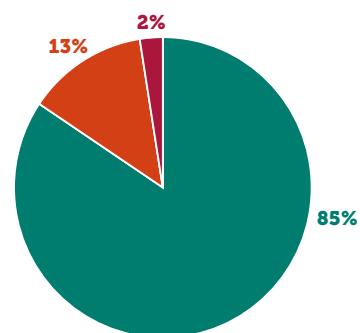
Nettotalet för omsättningsutvecklingen har minskat från 20 till minus 4 under de senaste tolv månaderna. Nästan 9 av 10 företag som upplevt en minskad omsättning uppger att det i huvudsak är orsakat av pandemin. Skillnader finns mellan branscher, där företag i byggsektorn i lägre utsträckning härleder en minskad omsättning till pandemin.

Bland de företag som haft en minskad omsättning ligger majoriteten, omkring 80 procent, i ett minskat omsättningsspann på 1–59 procent. Knappt en femtedel (16 procent) har haft ett omsättningstapp med mer än 60 procent.

Du angav att ert företags omsättning minskat. Ange i procent ungefär hur stor minskningen är.

Beror er minskning i omsättning i huvudsak på pandemin, eller beror det på andra orsaker som inte har med pandemin att göra?

- Beror i huvudsak på pandemin
- Minskningen beror på andra orsaker
- Ingen uppfattning / vill ej uppge

Lönsamhetsutvecklingen

Lönsamhetsförbättring men många utmaningar kvarstår

Lönsamheten i småföretagen har försämrats kraftigt under det senaste året och nettotalet sjönk till -4 jämfört med 12 i fjolårets undersökning. Tjänstesektorn har som väntat upplevt ett större fall i lönsamheten (netttotal -6) än industriföretagen (netttotal 5). Särskilt drabbade är företag inom hotell och restaurang, utbildning samt resor, kultur, nöje och fritid.

Utfallet blev trots detta betydligt mindre dystert än vad företagen förväntade sig ifjol. En tredjedel av företagen räknade i fjol med att lönsamheten skulle försämrans medan vart fjärde företag förutsåg att den skulle förbättras. Det förväntade nettotalet skulle därmed sjunka till minus 10 vilket skulle vara den lägsta nivån sedan den svenska finanskrisen i början av 1990-talet.

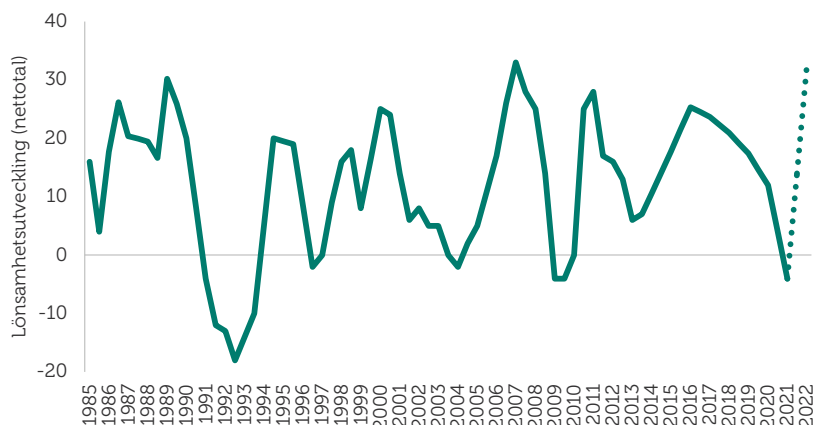
Konjunkturutsikterna ser nu betydligt ljusare ut även om pandemin och vissa restriktioner fortfarande slår hårt mot en del sektorer. Hela 43 procent av företagen räknar med att lönsamheten kommer förbättras de kommande 12 månaderna medan endast 11 procent förutser en försämring. Det innebär att nettotalet för lönsamheten stiger till 32, den högsta nivån sedan 2007.

Såväl industri- som tjänstesektorn ser alltså mycket positivt på lönsamhetsutvecklingen de kommande 12 månaderna. Tjänsteföretag, som påverkats stort av pandemin, är mest positiva om lönsamhetsutvecklingen. Inom hotell och restaurang, utbildning samt kultur räknar omkring hälften av företagen att lönsamheten ska öka det närmaste året.

Försämringen i lönsamheten under det senaste året blev inte riktigt så illa som företagen befarade men det är fortfarande ett mycket betydande fall som kommer att ta lång tid att hämta igen, om det ens är möjligt. Det är också oroande att lönsamhetsutvecklingen har haft en fallande trend under flera år. Ökad internationell prispress, framför allt inom konsumentvaror och handel, kombinerat med en snabbt växande e-handel kan vara bidragande orsaker

Även vid en snabbare ekonomisk återhämtning finns det risk att lönsamheten utvecklas svagare än förväntat. Faktorer som kompetensbrist och ökad priskonkurrens kan pressa lönsamheten med risk för att företagen tenderar att överskatta lönsamhetsutvecklingen. En svagare konjunkturutveckling till följd av kvarvarande restriktioner och smittspridning, ökade omvärldsrisker och en tilltagande konkurrens kan också bidra till att lönsamheten utvecklas mindre positivt än förväntat.

Figur 8 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i riket 1985–2021

Företagens prisförväntningar

Lägre prisförväntningar

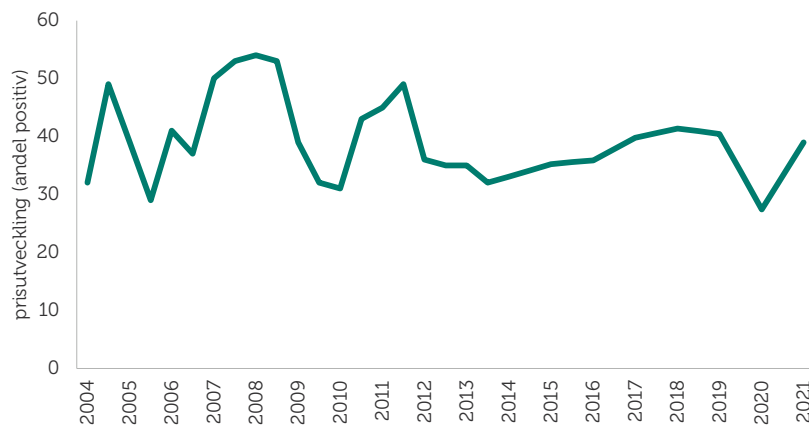
Småföretagen är i allmänhet försiktiga med att höja sina priser men nu planerar 39 procent att höja försäljningspriserna det närmaste året. Det är i linje med 2019 och med företagens historiska prisförväntningar. Endast 5 procent av företagen tror att deras försäljningspriser kommer minska under de kommande 12 månaderna.

Det är en högre andel tillverkande företag som räknar med att höja priserna än i tjänsteföretagen. Mest positiva är de större företagen inom tillverkningssektorn med 5–19 eller 20–49 anställda. I den sistnämnda gruppen tror nära 60 procent på ökade försäljningspriser det närmaste året.

Det stigande resursutnyttjandet och ljusare konjunkturutsikter skapar förutsättningar för en uppgång i priserna samtidigt som det är rimligt att anta att kostnadstrycket stiger måttligt.

I ett scenario med snabbare återhämtning kan det uppstå utbudsbegränsningar på grund av brist på personal eller problem med leveranser av varor. Något som skulle kunna driva upp löner och priser. I ett scenario med långsammare återhämtning kan företagen i större utsträckning hinna anpassa sysselsättningen och produktionen något som torde leda till ett lägre lönetryck och en lugnare prisutveckling.

Figur 9 Prisutveckling (andel som svarar högre)

STORA REGIONALA SKILLNADER I KONJUNKTUREN

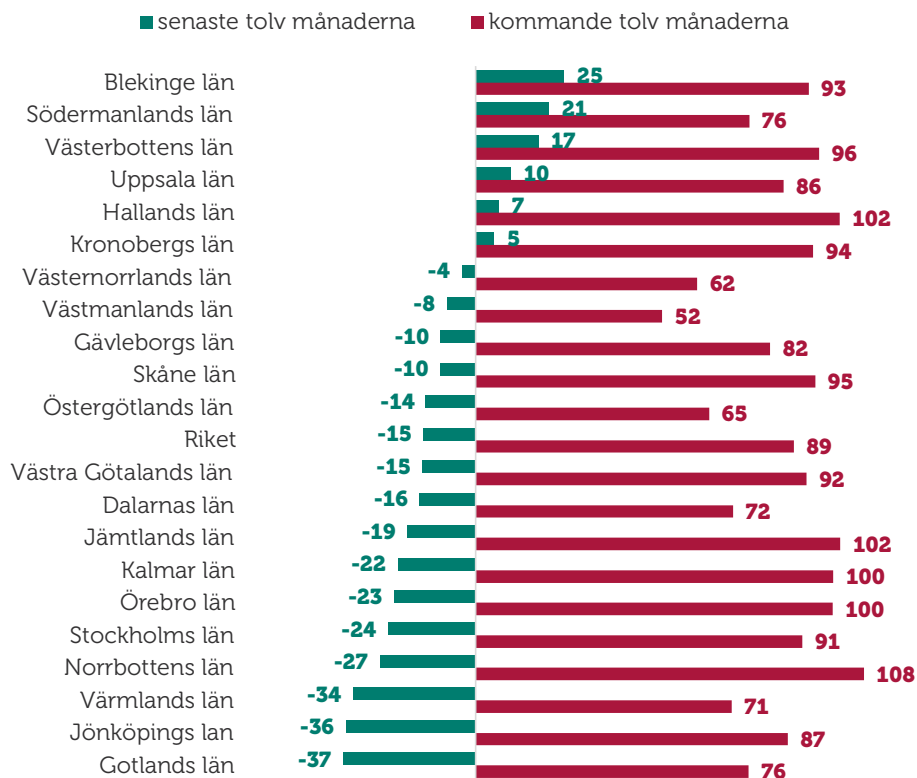
Stark tillväxt på regional nivå förväntas de kommande 12 månaderna

Konjunkturavmattningen i småföretagen är utbredd. Ett lägre nettotal för den sammanlagda konjunkturindikatorn har uppmätts i samtliga län jämfört med fjolårets rapport. Däremot ser vi att sex av totalt 21 län, uppvisar tillväxt med ett nettotal över noll. Svagast konjunktur under de senaste tolv månaderna upplevde företagen i Gotlands län, men även företagen i Jönköpings- och Värmlands län upplevde en kraftigt försvagad konjunktur. Småföretagen på Gotland förväntade sig redan i fjol att konjunkturläget skulle försämrans kraftigt som en följd av pandemin och restriktioner i de konsumentnära sektorerna. Att de gotländska företagen var mest negativa, förklaras sannolikt av att turistnäringen, som är av central betydelse för länets näringsliv, påverkas av de restriktioner som regeringen har infört.

För det kommande året är prognosen emellertid mycket god. Företag i samtliga län förväntar sig en kraftig tillväxt. Konjunkturindikatorns högsta förväntade värden noteras i Norrbottens, Jämtlands och Hallands län.

För att förstå varför konjunkturläget upplevs så olika bör de enskilda konjunkturindikatorerna studeras för tillverknings- respektive tjänstesektorn, liksom den regionala företagsstrukturen. Beroende på den länspecifika näringslivsstrukturen kan ekonomiska faktorer som exportefterfrågan och valutakursen påverka de lokala företagens sysselsättning, ordergång och omsättning på olika sätt. Företagens lokala förutsättningar påverkas även av det lokalpolitiska näringslivsarbetet.

Figur 10 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator 2021 (netttotal), samt prognos kommande tolv månader

EXPANSIONSUTSIKTER OCH TILLVÄXTHINDER

Ett återkommande och glädjande resultat i Småföretagsbarometern är att småföretagen ser goda möjligheter att expandera. I år ser 67 procent av företagen goda expensionsutsikter jämfört med 59 procent ifjol. Det är något bättre än det historiska genomsnittet på 61 procent. Mest optimistiska är företag inom bygg- och fastighetssektorn, men även företag inom vård och omsorg ser goda möjligheter att expandera.

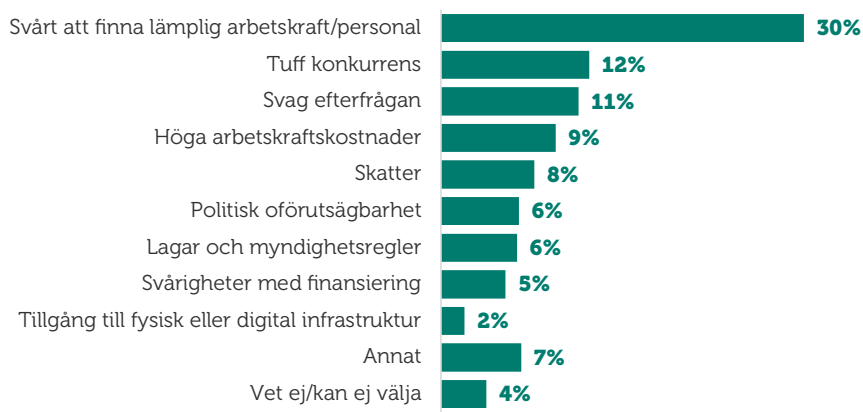
Det är relativt enkelt att starta företag i Sverige, men inte alltid lätt att få företaget att växa och bli framgångsrikt. Det finns många svårigheter och hinder som hämmar företagarnas jobb- och välfärdsskapande. Det gäller till exempel småföretagens konkurrenssituation, samt konkreta hinder som kostnaderna för att anställa och möjligheten att hitta nya medarbetare med rätt kompetens.

Det främsta tillväxthindret är bristen på lämplig arbetskraft, ett hinder som dessvärre inte tycks ha minskat i betydelse trots en svagare arbetsmarknad. I årets undersökning uppgav nära 30 procent av företagen det svaret. Detta är en ökning från 26 procent förra året. Svårigheten att hitta lämplig arbetskraft är därmed i nivå med vad företagen upplevde innan pandemin slog till. Arbetslösheten var då strax under 7 procent, medan den idag är över 8 procent. Det är framför allt i byggföretagen som bristen på arbetskraft är mest framträdande. Drygt 50 procent av byggföretagen uppgav detta som det enskilt största hindret för expansion.

Det näst vanligaste tillväxthindret är tuff konkurrens, vilket 12 procent av företagen svarade. Andra vanliga tillväxthinder är svag efterfrågan och höga arbetskraftskostnader som 11 respektive 9 procent av företagen svarade. Det är i linje med vad företagen svarade ifjol.

Skatter och finansieringssvårigheter upplevs som det största tillväxthindret av 8 respektive 5 procent av företagen. Två tillväxthinder som varit stabila, men inte obetydliga, under de senaste fem åren.

Figur 11 Tillväxthinder

SLUTSATSER

Coronapandemin har slagit hårt mot landets småföretag och krisen är långt ifrån över, men nu ser småföretagen ljuset i tunneln. Konjunkturläget i näringslivet har gradvis förbättrats under de senaste 12 månaderna men skiljer sig kraftigt åt mellan olika branscher. Industrisektorn går bra och får stark draghjälp från exporten och återhämtningen i omvärlden, medan konsumentnära verksamheter såsom handel, hotell och restaurang fortfarande i högre grad påverkas av de införda restriktionerna och har en påtagligt svagare konjunktur jämfört med andra branscher.

Småföretagsbarometern visade 2020, alltså redan i inledningen av pandemin, ett kraftigt fall i konjunkturen. Hela 19 av Sveriges 21 län upplevde en svagare konjunktur jämfört med motsvarande mätning 2019. Samtidigt föll företagets förväntningar kraftigt för sysselsättning, omsättning och ordergång.

Årets Småföretagsbarometer visar att fjolårets dystra framtidsförväntningar till stor del har besannats. Konjunkturindikatorn, en summering av nettotalen för sysselsättning, omsättning och ordergång, har under den senaste tolv månadsperioden sjunkit till -15, den lägsta nivån i Småföretagsbarometerens 35-åriga historia. Konjunkturavmattningen i småföretagen är utbredd. Samtliga av landets län uppvisade en nedgång i jämfört med fjolårets rapport. Däremot ser vi att i sex av totalt 21 län, är konjunkturindikatorn i det positiva territoriet vilket tyder på tillväxt. Svagast konjunktur under de senaste tolv månaderna upplevde företagen i Gotlands län.

Småföretagens förväntningar på konjunkturutvecklingen de kommande tolv månaderna är dock mycket optimistiska, med en konjunkturindikator som stiger till 89, vilket är högre än det historiska snittet 76. I takt med ökad vaccinering och minskad smittspridning kommer olika typer av restriktioner att kunna mildras, vilket kan antas ge ytterligare skjuts till konjunkturen. Det gäller i synnerhet de inhemska tjänstenäringsområden som påverkats mest av pandemin och av införda restriktioner under det senaste året.

Inom såväl handel, transport, hotell och restaurang, som inom tillverkning och byggverksamhet finns det en övervikt av företag som tror att sysselsättningen kommer öka.

Oaktat småföretagens positiva sysselsättningsplaner kommer det att ta tid innan fler kan anställas. När verksamheten i småföretagen tar fart igen ökar normalt sett antalet arbetade timmar för befintlig personal först, innan företagen väljer att åter nyanställa. Det finns även en osäkerhet kring smittspridningen och restriktionerna som kan bidra till att många småföretag avvaktar med att anställa. Fallande omsättning och pressad lönsamhet under det gångna året medför också en risk att småföretagens resurser kan vara begränsade och deras sysselsättningsplaner därmed är för optimistiska.

En ytterligare faktor som kan hämma sysselsättningsutvecklingen är att vart tredje företag, trots den högre arbetslösheten, upplever svårigheter att hitta lämplig arbetskraft. Detta är till och med en högre andel jämfört med motsvarande undersökning i fjol. Bristen på arbetskraft är särskilt framträdande i tillverkningsindustrin och delar av tjänstesektorn. Andra hinder som företagen uppger och som kan begränsa återhämtningen på arbetsmarknaden är svag efterfrågan, tuff konkurrens och höga arbetskraftskostnader.

Pandemin har slagit hårt mot landets småföretag, men nu ser de ljuset i tunneln. Nu gäller det att ge Sveriges småföretag de bästa förutsättningarna för återstart. De mindre företagen och deras tillväxt kommer att vara nyckeln till Sveriges ekonomiska återhämtning efter covid-19-krisen.

företagarna

Daniel Wiberg, chefsekonom Företagarna
08-406 18 16

Swedbank

Jörgen Kennemar, seniorekonom Swedbank
070-643 83 29

Sparbankernas
Riksförbund

Ewa Andersen, vd Sparbankernas Riksförbund
070-563 16 86